

MATERIÁLY PČR

Návykové látky. Léky na předpis a řezání drog

Proč se tématu věnuje PČR

Společnost čelí rozsáhlým sociálním a ekonomickým tlakům, které spolu s psychickými tlaky na jednotlivce často přispívají ke vzniku závislostí na návykových látkách.

Policie dlouhodobě hledá efektivní způsoby, jak upozornit mladistvé, že rozhodnutí o užívání návykových látek může mít vážné a dlouhodobé následky. Usiluje o nalezení metod, které by mladé lidi motivovaly k uvědomění si důsledků svých činů, jež mohou zásadně ovlivnit jejich život a zdraví. Cílem je posílit jejich zodpovědný přístup k prevenci závislostí.

METODOLOGIE

Technické vybavení

Využití techniky ke sledování obsahu:

- pouze projektor
- též použití školních tabletů
- použití i vlastních mobilů studentů

Možnosti zaznamenávání práce studentů

- papír, tužka

Timing hodiny

Vyučovací hodina: 45 minut

Úvod, představení – 2 min

Autoři a partneři kampaně

Česká asociace pojišťoven

Policie ČR

agentury McCann Prague a Hero & Outlaw

ZKRATKY

Evokace – otázky k diskuzi a základní informace – 6 min

Minipořad – 3 min

Feedback – minipořad vs. předchozí diskuze – 5 min

Reflexe – skupinová práce – 8 min

Diskuze nad reflexí (představení ideí, nápadů) – 6 min

Právní rámec – 10 min

Pokud bude ještě cca 5 min času, je možné zařadit follow-up o lécích (viz níže).

OBSAH VÝUKOVÉ HODINY

Představení

Učitel

Vítáme vás na interaktivní přednášce, kde vám zástupce Policie ČR ve 45 minutách přiblíží drogovou problematiku zaměřenou na návykové látky.

Preventista PČR

Nechceme vám tu jen vyprávět o tom, jak jsou drogy špatné, ale hlavně s vámi diskutovat. Proto začneme tím, že se vás zeptáme na několik otázek. Odpovídejte písemně na papír. Poté si pustíme minipořad k tématu návykových látek a řezání drog a podíváme se na to, jak blízko byly vaše odpovědi pravdě, případně si je zkorigujeme. A samozřejmě pokud vás napadnou jakékoli další dotazy, probereme je také.

Nakonec si vše shrneme a zaměříme se na právní rámec těchto aktivit. Děkujeme za pozornost a pojdme se do toho pustit.

Začneme úvodem: proč jsem tu já, zástupce policie. Pro Policii ČR je otázka prevence velmi důležitá, protože...

Evokace

Úvodní otázka

Co znamená pojem „řezání neboli mísení či ředění“ drog?

Možno představit varianty:

A – Rozdělení balení drogy na menší dávky při dalším prodeji

B – Zředění drogy alkoholem nebo vodou ke zvýšení účinku

C – Přimíchávání jiných (levnějších a někdy i zdraví velmi nebezpečných) látek ke zvýšení zisku

Další otázky ke krátkým reakcím:

1. Myslíte, že si v prostředí distribuce zakoupíte „čistou“ drogu, resp. „čistou“ látku?
2. Čím mohou být drogy ředěny? Zkuste popřemýšlet, jaké látky do drog distributoři přimíchávají.
3. Kolik myslíte, že může být v zakoupeném produktu tzv. čisté látky?

Možné odpovědi:

1. Myslíte, že si v prostředí distribuce zakoupíte „čistou“ drogu, resp. „čistou“ látku?

Možné odpovědi:

„Ne, drogy na ulici nebo od dealerů nikdy nejsou čisté. Nikdo nekontroluje, co v nich je.“

„Drogy se různě ředí, aby vydělali víc peněz.“

„Když si něco koupím nelegálně, nemám žádnou jistotu, co vlastně užívám. Může tam být něco nebezpečného.“

2. Čím mohou být drogy ředěny? Zkuste popřemýšlet, jaké látky do drog distributoři přimíchávají.

Možné odpovědi, případně kam studenty navést:

„Cukr, mouka nebo sůl – levné příměsi, které zvětší množství drogy.“

„Křída nebo prášek do pečiva – vypadají podobně, ale mohou dráždit tělo.“

„Čistící prostředky, jako je bělidlo nebo ředidlo – mohou být toxické a způsobit otravu.“

„Sklářský prášek nebo těžké kovy – velmi nebezpečné, mohou poškodit vnitřní orgány.“

„Někdy distributoři přidávají prášky na bolest, které zvyšují účinek drogy, ale mohou poškodit játra.“

„Do drog se přimíchávají různé neznámé chemikálie, které mohou být mnohem silnější nebo nebezpečnější, než člověk očekává.“

3. Kolik myslíte, že může být v zakoupeném produktu tzv. čisté látky?

Zpravidla se obecně jedná jen o jednotky procent, ostatní jsou příměsi.

Možné odpovědi, případně kam studenty navést:

„Odhaduji, že v droze může být tak 10–20 % čisté látky. Zbytek jsou různé příměsi.“

„Čím vícero rukama droga projde, tím méně v ní je účinné látky. Mohou ji naředit klidně až na 5 %.“

Autoři a partneři kampaně

Česká asociace pojišťoven

Policie ČR

agentury McCann Prague a Hero & Outlaw

ZKRATKY

„Můžeme si myslet, že kupujeme něco silného, ale často tam není skoro nic – jen levné a nebezpečné látky.“

„Je to velká loterie. V jedné dávce může být hodně účinné látky a v jiné skoro nic. To je nebezpečné, protože člověk neví, kolik toho vlastně bere.“

Důležitá informace pro žáky (odpověď na předchozí dotazy)

Drogu (psychoaktivní látku) v distribučním prostředí (na ulici, v baru, v online prostoru apod.) nikdo nekoupí tzv. čistou, vždy obsahuje nějakou příměs, která může být škodlivá.

V lepším případě bude droga ředěna např. tabletovinou (substance, která se běžně dává do léčiv), v tom horším případě může obsahovat cokoli, ať už jsou to veterinární léčiva, nadrcené cihly, písek, vápno, naškrabaná omítka, křída, nebo něco jiného), kdy se může stát, že nastane fatální intoxikace či smrt nikoli v důsledku užití konkrétní drogy (účinné látky), ale právě kvůli příměsi.

„Drogy nikdy nepodléhají žádné kontrole kvality“, jde o nelegální „zboží“.

Prostor pro puštění minipořadu Řezání drog

Uvědomění: Fakta z jednotlivých minipořadů. Shrnutí důležitých faktů.

Reflexe

skupinová práce (dvojice až čtveřice, dle počtu žáků)

Samostatné přemýšlení, uvažovat nad tématem samostatně.

Otázky:

Překvapily vás informace o ředění (řezání) drog? Které zejména?

Pokuste se vyjmenovat, jaké všechny zdravotní potíže mohou tyto látky způsobit.

Jakou formu prevence – předcházení užívání drog nebo jiných psychoaktivních látek – byste navrhovali?

Možné odpovědi:

1. Překvapily vás informace o ředění (řezání) drog? Které zejména?

Možné odpovědi:

„Ano, překvapilo mě, že do drog přidávají takové látky. Nikdy bych si nemyslel, že tam mohou být takové věci.“

„Překvapilo mě, že se drogy ředí odčervovadly pro dobytek. To může být strašně nebezpečné.“

„Hodně mě zarazilo, že se do drog běžně přidávají látky na mytí. To zní, jako by člověk jedl jed.“

2. Pokuste se vyjmenovat, co všechno mohou tyto látky způsobit za zdravotní potíže.

Možné odpovědi:

„Mohou poškodit trávení a zažívání.“

„Způsobují otravu.“

„Mohou poleptat sliznice, poškodit plíce.“

„Mohou způsobit alergickou reakci.“

„Mohou mít nepředvídatelné účinky – halucinace, ztrátu vědomí, nebo dokonce smrt.“

„Riziko předávkování – člověk neví, jak silná droga je.“

„Trvalé zdravotní následky – poškození mozku, srdce nebo jiných orgánů.“

„Závislost – užívání drog vede k fyzické i psychické závislosti.“

3. Jakou formu prevence – předcházení užívání drog nebo jiných psychoaktivních látek – byste navrhovali?

Možné odpovědi:

„Pořádat více přednášek a projektů, kde se otevřeně mluví o rizicích drog a jejich dopadech na zdraví.“

„Ukazovat reálné příběhy lidí, kteří si drogami zničili život. To může hodně působit na emoce.“

„Naučit se, jak říct ne a odolat tlaku kamarádů, kteří drogy zkoušejí.“

„Rodiče by měli víc mluvit se svými dětmi, být otevření a vysvětlovat rizika drog.“

„Školy by mohly organizovat preventivní programy a pozvat odborníky, kteří rozumí této problematice.“

Diskuze nad návrhy

Společně prodiskutovat navrhovaná řešení, shrnout nejlepší možnosti (viz možnosti výše).

Právní rámec

Úkol pro skupiny

(práce ve skupinách – 3 min)

Shromáždění návrhů a jejich případné doplnění (5 min)

Co vše v přímé souvislosti s drogami je považováno za přestupek, nebo dokonce trestný čin?

Shromáždění návrhů a jejich případné doplnění (5 min)

Právní rámec možných návrhů k doplnění

Podání či prodej alkoholu či jiné návykové látky (zde myšleno dle zák. č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek) – zejména alkoholu, cigaret, nikotinových sáčků či jiných kuřáckých pomůcek osobě mladší 18 let – přestupek, postih – pokuta

Podání, nabídka či prodej nebo jiné nakládání (např. darování) s omamnou či psychotropní látkou (drogou) – trestný čin dle ust. § 283 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (bez ohledu na množství látky), vůči dítěti mladšímu 18 let – vyšší trestní sazba

Přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v malém množství – přestupek dle § 39 odst. 2 písm. a) zák. č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

Přechovávání návykové látky pro vlastní potřebu v množství větším než malém – trestný čin dle § 284 zák. č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

Závěr

Promítnutí vč. právní charakteristiky s případným okomentováním závažnosti.

Dle zákona se jedná o § 283 až 288 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Konkrétně se jedná o tyto trestné činy:

§ 283 – nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy,

§ 284 – přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy – pro vlastní potřebu,

Autoři a partneři kampaně

Česká asociace pojišťoven

Policie ČR

agentury McCann Prague a Hero & Outlaw

ZKRATKY

§ 285 – nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (pro vlastní potřebu – rostliny, jako je konopí, keř koka, houby – lysohlávky),

§ 286 – výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu,

§ 287 – šíření toxikomanie (svádění k užívání návykových látek, podpora, podněcování aj. vůči dítěti – vyšší trestní sazba),

§ 288 – výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem – zde možnost zmínit se o problematice anabolik, steroidů a látek s jiným hormonálním účinkem (není to jen záležitost prostředí posiloven a kulturistiky, ale dnes už se mezi mládeží vyskytuje běžně). V tomto trestném činu se také chrání osoby mladší 15 a 18 let.

Přestupky – dle § 39 odst. 2 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách:

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že:

- a) neoprávněně přechovává návykovou látku v malém množství pro vlastní potřebu,
- b) neoprávněně pěstuje v malém množství rostlinu nebo houbu obsahující návykovou látku pro vlastní potřebu nebo
- c) umožní neoprávněné požívání návykových látek osobě mladší 18 let, nejde-li o čin přísněji trestný.

Možný follow-up o léčích (5 min)

Pustit minipořad

Položit následující 2 otázky ke krátkým reakcím:

Překvapila vás čísla a fakta o užívání léků?

Pokud zjistíte, že někdo z rodiny nebo přátel užívá podezřelé léky (mnoho, nemá je od lékaře apod.), jak se zachovat?

Autoři a partneři kampaně

Česká asociace pojišťoven

Policie ČR

agentury McCann Prague a Hero & Outlaw

ZKRATKY

Víte, že mnoho léčiv, která jsou zneužívána či tzv. nadužívána (větší množství, než je předepsáno), může obsahovat návykovou látku? (Zpravidla se jedná o léky na předpis, např. na úzkosti, deprese, na spaní, ale také např. na chřipku – Modafen, Nurofen Stopgrip aj.). Tato léčiva se nesmí tzv. přeprodávat či jinak dále distribuovat a nesmí se s nimi jinak nakládat (což se bohužel děje zejména v online prostoru), jedná se pak o nedovolené nakládání s léčivy obsahujícími návykovou látku, a tedy o trestný čin (§ 283 trestního zákoníku). Navíc u řady z těchto léčiv není po dobu užívání (a někdy ani krátce po ní) dovoleno vykonávat určité činnosti (např. řízení vozidel, ovládání strojů apod.), a to právě z důvodu ovlivnění návykovou látkou, která snižuje ovládací a rozpoznávací schopnosti.

Více o kampani najdete na webu [DROGY JSOU ZKRATKY](#).